

stanov veljala posebna pravila vzgoje in izobraževanja ter usposabljanja. Težko bi govorili o enotnem modelu, saj so se razlikovali tako cilji kakor tudi metode in sredstva. V okviru kleriškega stanu sta se prepletali skrb za kariero in poklicni razvoj ter osebni oziroma duhovni razvoj posameznika, kot bi temu rekli v srednjem veku. Ugotovimo lahko alterniranje in komplementarnost obeh funkcij sodobnega razumevanja vseživljenjskega izobraževanja in učenja, po možnosti v neformalni in priložnostni obliki. Za plemiški stan lahko rečemo, da moremo sodobne postavke vseživljenjskega učenja identificirati v obliki nepretrganega urjenja v vojaških in športnih veščinah, kar je bil pogoj za uspešno opravljanje »poklica« viteza. Če sodobna pojmovanja vseživljenjskega učenja upoštevamo v najširšem možnem smislu, potem lahko vanj uvrstimo tudi delavski, tj. kmečki, stan in to v smislu razvoja osebnosti. Kmetje so bili namreč redno skozi pridige ob nedeljah in drugih praznikih deležni moralnega pouka s strani duhovščine.

Ena izmed najpomembnejših zahtev protestantizma je bila, da morajo ljudje, verniki redno, tekom celega življenja, brati Sveto pismo in druge (ustrezne) knjige. Kot razlog za njihovo prebiranje so med drugim navajali oblikovanje oziroma razvoj posameznikove osebnosti. Brez zadržkov se lahko strinjamo, da je šlo pri tem v bistvu za enako utemeljitev, kot so jo navajali v srednjem veku. Kot bistveno razliko med srednjeveškim in protestantskim pojmovanjem razvoja posameznikove osebnosti pa bi lahko izpostavili, da se protestantske zahteve po branju demokratizirajo in prenesejo iz ozke skupine posvečenih, tj. duhovščine, na vse ljudi, tj. na vse sloje prebivalstva. Istočasno pa se spremeni tudi jezik izobraževanja in literature, ki ni več zgolj latinščina, ampak materinščina bralcev oz. tistih, ki se izobražujejo. Prav tako bi lahko izpeljali tudi ugotovitev in sklep, da ima v protestantizmu v principu po zaključku katere koli vrste, stopnje ali oblike formalnega izobraževanja vsakdo možnost kontinuiranega razvoja in učenja skozi vse življenje, ne glede na stan, spol ali starost. V bistvu lahko rečemo, da se je z reformacijo in z njeno načelno demokratizacijo zahteve po izobraževanju (tudi glede na načine in oblike izvajanja) začel proces, ki je dosegel enega izmed vrhov v drugi polovici sedemnajstega stoletja s Komenskimi in njegovim konceptom učenja skozi vse življenje, drugega pa v sodobnih konceptih in pojmovanjih vseživljenjskega izobraževanja in učenja v vseh njegovih pojavnih oblikah. Lahko ugotovimo tudi, da je bil Primož Trubar eden izmed redkih protestantov nasploh, ki je se je še najbolj približal vsebini sodobnega pojmovanja vseživljenjskega izobraževanja oziroma učenja.